

Dýpkun á Grynnslunum, Hornafirði

Matsáætlun

Mars 2025

Efnisyfirlit

1	Inngangur	2
1.1	Tilgangur framkvæmdar	2
2	Mat á umhverfisáhrifum framkvæmdar	3
2.1	Matsskylda	3
2.2	Tilgangur umhverfismats	3
2.3	Matsferlið	3
2.4	Matsteymið	4
3	Staðhættir	5
3.1	Verndarsvæði og takmarkanir á landnotkun	5
3.2	Stjórnsýsla og leyfi	6
4	Framkvæmdalýsing	7
4.1	Forsaga framkvæmdar	7
4.2	Dýpkun og aðstæður á dýpkunarstað	7
4.3	Efnislosunarsvæði	8
4.4	Valkostir	8
5	Nálgun matsvinnu	9
5.1	Umhverfispættir sem verða teknir fyrir í mati	9
5.2	Áhrifaþættir og áhrifasvæði framkvæmdar	9
5.3	Mótvægisaðgerðir	9
5.4	Vægiseinkunn og hugtök	9
6	Matsspurningar og rannsóknaráætlun	10
6.1	Botndýralíf á losunarsvæði	10
6.2	Strandsjávarhlut	10
7	Samráð, kynningar og tímaáætlun	11
7.1	Tímaáætlun	11
8	Heimildir	12

1 Inngangur

Hornafjarðarhöfn áformar dýpkun siglingarleiðar um Grynnslin við Hornafjarðarós. Grynnslin eru sandrif sem myndast framan við sjávarfallaósa og eru mikill áhrifaþáttur í siglingum á svæðinu. Ölduhæð hefur takmarkandi áhrif á siglingar um þau og eru reglulega tafir á siglingum um Ósinn og Grynnslin vegna ölduhæðar yfir vetrarmánuðina. Fyrirhugað dýpkunar- og losunarsvæði er utan stjórnsýslumarka sveitarfélaga. Fyrirhugað framkvæmd felur annars vegar í sér dýpkun og hins vegar efnislosun í sjó. Vegagerðin fer með umsjón verksins.

Árið 2022 var unnin matsskyldufyrirspurn um staka dýpkunarframkvæmd þar sem áætlað efnismagn var 300.000 m³ (Vegagerðin og VSÓ Ráðgjöf, 2022). Eitt af markmiðum þeirrar framkvæmdar var að meta fýsileika þessarar nálgunar til að bregðast við þeim takmörkunum sem Grynnslin skapa fyrir siglingar á svæðinu. Í matsskyldufyrirspurninni kom fram að ef vel myndi reynast yrði unnin langtímaáætlun um dýpkun á svæðinu sem yrði þá kynnt sérstaklega, m.a. í samræmi við lög nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana. Vegagerðin vinnur nú að langtímaáætlun sem felur í sér dýpkun með efnismagnið á bilinu 0 – 1.000.000 m³ á ári. Samtals allt að 5.000.000 m³ til 10 ára.

Í þessu skjali, *matsáætlun*, sem er jafnframt fyrsti fasi í matsferlinu, er gerð grein fyrir því hvernig áætlað er að staðið verði að mati á umhverfisáhrifum og helstu áherslupáttum Vegagerðarinnar í matinu. Gerð er grein fyrir forsendum og markmiðum framkvæmdar, helstu framkvæmda- og áhrifaþáttum framkvæmdar, helstu umhverfisþáttum, rannsóknaráætlun og fyrirhugaðri gagnaöflun og hvernig staðið verður að samráði. Matsáætlun og umhverfismatsskýrsla munu byggjast á stórum hluta á fyrrnefndri matsskyldufyrirspurn.

1.1 Tilgangur framkvæmdar

Grynningar framan við Ósinn, kallaðar Grynnslin, takmarka djúpristu skipa sem sigla yfir þau en meðaldýpi á þeim er talið vera um 7 - 7,5 m. Skip sem sigla um svæðið rista mest um 6,8 - 7,4 m. Til samanburðar má geta þess að nýjustu uppsjávarskip íslenska flotans rista allt að 10 m.

Grynnslin eru mikill áhrifaþáttur í siglingum og hefur ölduhæð takmarkandi áhrif á siglingar um þau. Núverandi aðstæður við Grynnslin hafa þannig áhrif á skipulagningu veiða og vinnslu á Hornafirði og áhrif á þróunarmöguleika útgerðar á Hornafirði. Reglulega yfir vetrarmánuðina eru tafir á siglingum um Ósinn og Grynnslin vegna ölduhæðar en uppsjávarskipin sem rista mest á siglingu sinni yfir Grynnslin geta ekki siglt ef ölduhæð fer upp fyrir 3 - 4 m sem getur verið hamlandi í útgerð yfir vetrarmánuðina. Þrátt fyrir þessar hömlur vegna ölduhæðar reka skipin oft niður á siglingu sinni yfir Grynnslin og eiga það einnig til að stöðvast á miðjum Grynnslnum.

Aðstæðurnar eru óásættanlegar og draga úr því samkeppnisforskoti sem útgerðin hefur vegna nálægðar við gjöful fiskimið. Ef samkeppnishæfni útgerðarinnar minnkar mun það hafa áhrif á samfélagið á Hornafirði og atvinnumöguleika í þéttbýlinu.

Tilgangur framkvæmdar er að dýpka siglingarás um Grynnslin niður í allt að -11 m svo skip geti siglt í flestum veðrum.

2 Mat á umhverfisáhrifum framkvæmdar

2.1 Matsskylda

Framkvæmdin fellur í flokk A samkvæmt tölulið 2.01 í viðauka I í lögum nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana (tafla 2.1). Slíkar framkvæmdir eru ávallt háðar mati á umhverfisáhrifum.

Tafla 2.1 Matsskylda skv. lögum nr.111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana

Tl.	Lýsing	Flokkur
2.01	Efnistaka þar sem áætlað er að raska 25 ha svæði eða stærra eða efnismagn er 500.000 m ³ eða meira.	A

2.2 Tilgangur umhverfismats

Mat á umhverfisáhrifum er ferli þar sem metin eru á kerfisbundinn hátt áhrif sem framkvæmd getur hugsanlega haft á umhverfið. Markmið matsins eru skilgreind í fyrirnefndum lögum og eru eftirfarandi:

- sjálfbær þróun, heilnæmt umhverfi og umhverfisvernd sem vinna skal að með umhverfismati framkvæmda sem eru líklegar til að hafa umtalsverð umhverfisáhrif,
- skilvirkni við umhverfismat framkvæmda, að almenningur hafi aðkomu að umhverfismati og samvinna aðila sem hafa hagsmuna að gæta eða láta sig málið varða.

2.3 Matsferlið

Matsferlinu er skipti upp í tvö stig (mynd 2.1).

- Á *fyrsta stigi* matsins er mótuð *matsáætlun*, þar sem framkvæmdin er skilgreind, settir eru fram valkostir um útfærslu framkvæmdar, gerð grein fyrir helstu áhrifaþáttum og vinsaðir út þeir umhverfisþættir sem lögð verður áhersla á. Í matsáætlun er jafnframt gerð grein fyrir þeim rannsóknum og gögnum sem aflað verður til að leggja mat á umhverfisáhrif valkosta. Á þessu stigi fær almenningur, hagaðilar, leyfisveitendur og fagstofnanir tækifæri til að koma á framfæri ábendingum.

Skipulagsstofnun kynnir matsáætlun fyrir almenningi og leitar umsagnar til umsagnaraðila. Skipulagsstofnun gefur síðan álit sitt um matsáætlun sem eru leiðbeiningar til framkvæmdaraðila um vinnslu, efni og framsetningu umhverfismatsskýrslu.

- Á *öðru stigi matsferilsins* er gerð umhverfismatsskýrsla. Unnið er að öflun gagna og lagt mat á umhverfisáhrif framkvæmdar samkvæmt matsáætlun. Greint er frá niðurstöðum matsins í umhverfismatsskýrslu. Í skýrslunni er m.a. gerð grein fyrir helstu umhverfisáhrifum valkosta, niðurstöðum rannsókna, samræmi valkosta við fyrirliggjandi áætlanir og tillögum um mótvægisaðgerðir og vöktun. Á grundvelli niðurstaðna umhverfismatsins og samanburðar á valkostum tekur framkvæmdaraðili ákvörðun og rökstyður þann kost sem hann telur ákjósanlegastan.

Umhverfismatsskýrslan fer í formlegt umsagnarferli, sem felur í sér að Skipulagsstofnun óskar eftir umsögnum fagstofnana og leyfisveitenda. Auk þess kynnir Skipulagsstofnun fyrirhugaða framkvæmd fyrir almenningi. Skýrslan verður einnig kynnt á vefsíðu Vegagerðarinnar og Sveitarfélags Hornafjarðar. Allir fá tækifæri til að gera athugasemdir við niðurstöðu matsins og koma með ábendingar.

Að lokinni kynningu gefur Skipulagsstofnun álit sitt um umhverfismat framkvæmdarinnar. Þegar álit Skipulagsstofnunar liggur fyrir er hægt hefja umsóknarferli fyrir leyfisveitingar.

Mynd 2.1 Ferli mats á umhverfisáhrifum samkvæmt lögum nr. 111/2021. Nú stendur yfir kynning á matsáætlun.

2.4 Matsteymið

Umhverfismatið er unnið af VSÓ Ráðgjöf, undir verkstjórn Vegagerðarinnar. Tafla 2.2 sýnir yfirlit yfir matsteymið og þá sérfræðinga sem komu að gerð matsáætlunar og undirbúningi rannsókna.

Tafla 2.2 Yfirlit yfir matsteymið og sérfræðinga sem koma að umhverfismatinu.

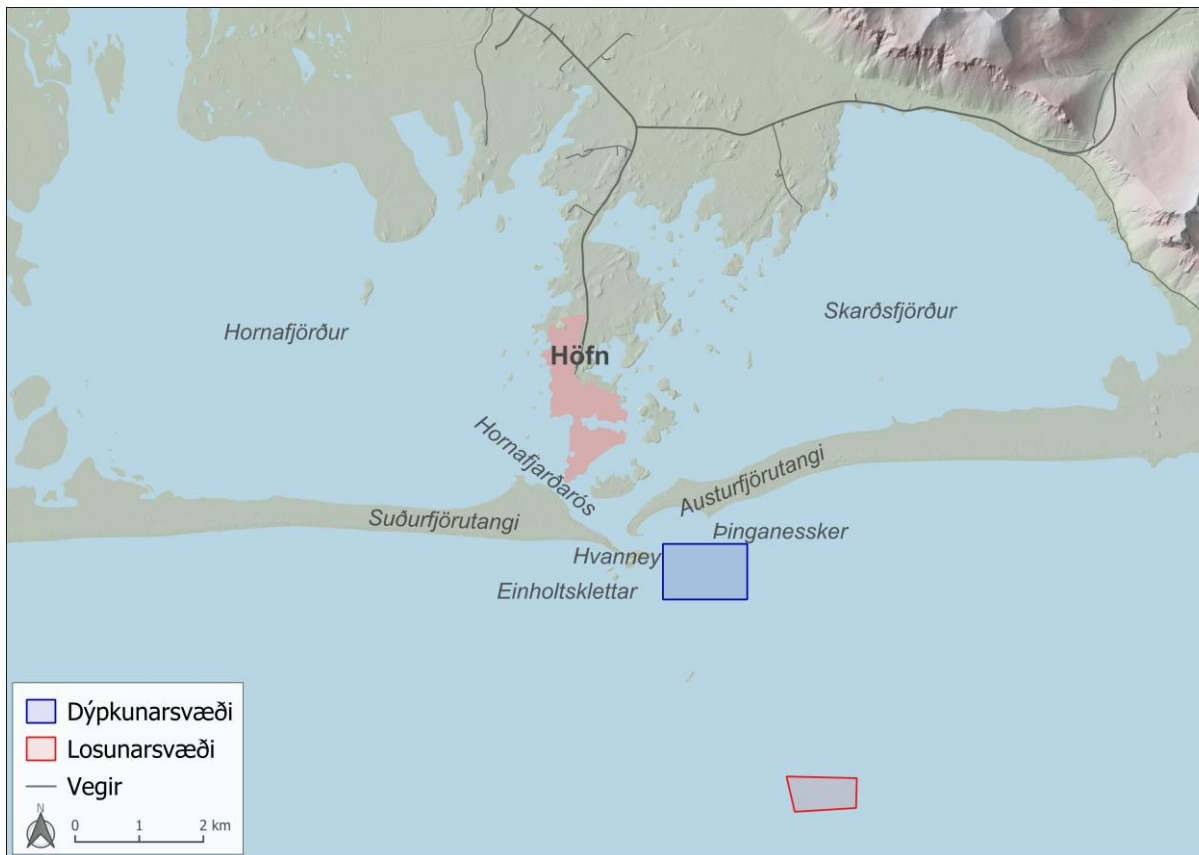
Vinnustaður	Nafn	Hlutverk / sérþekking
Vegagerðin	Kjartan Elíasson	Verkefnastjóri
VSÓ Ráðgjöf	Erla Björg Aðalsteinsdóttir	Verkefnastjóri umhverfismats

3 Staðhættir

Fyrirhuguð dýpkun fer fram á grynningum framan við Hornafjarðarós sem kallaðar eru Grynnslnin. Losun á efni úr dýpkuninni fer fram um 5 km frá Hornafjarðarósi (mynd 3.1). Hornafjarðarós er sjávarfallaós við suðausturströnd Íslands. Innan við Ósinn er sveitarfélagið Hornafjörður. Íbúar sveitarfélagsins Hornafjarðar voru 2.589 þann 1. janúar 2025 en í þéttbýlinu Höfn í Hornafirði voru þeir 1.764 (Hagstofa Íslands, 2025). Einn helsti atvinnuvegur sveitarfélagsins er sjávarútvegur og segir m.a. í Aðalskipulagi Sveitarfélagsins Hornafjarðar 2012 - 2030 að á Höfn sé stunduð öflug útgerð og fiskvinnsla og ýmis iðnaður.

Sitt hvoru megin við ósinn eru tangar, Suðurfjörutangi og Austurfjörutangi. Suður af ósnum liggur Hvanney. Sjóvarnargarður, 660 m langur, var byggður á Suðurfjörutanga árið 1991 með það að markmiði að styrkja tangann. Árið 1995 var byggður leiðigarður út frá enda Austurfjörutanga. Efst var byggður 200 m langur sjóvarnargarður á enda tangans en framar tekur við í boga 330 m langur leiðigarður sem liggur út á Óseyrina.

Engar lagnir eða strengir eru á áhrifasvæði framkvæmdar.

Mynd 3.1 Staðsetning dýpkunar- og losunarsvæðis.

3.1 Verndarsvæði og takmarkanir á landnotkun

Engin verndarsvæði eða takmarkanir á landnotkun eru á sjálfru dýpkunar- og efnislosunarsvæði framkvæmdar.

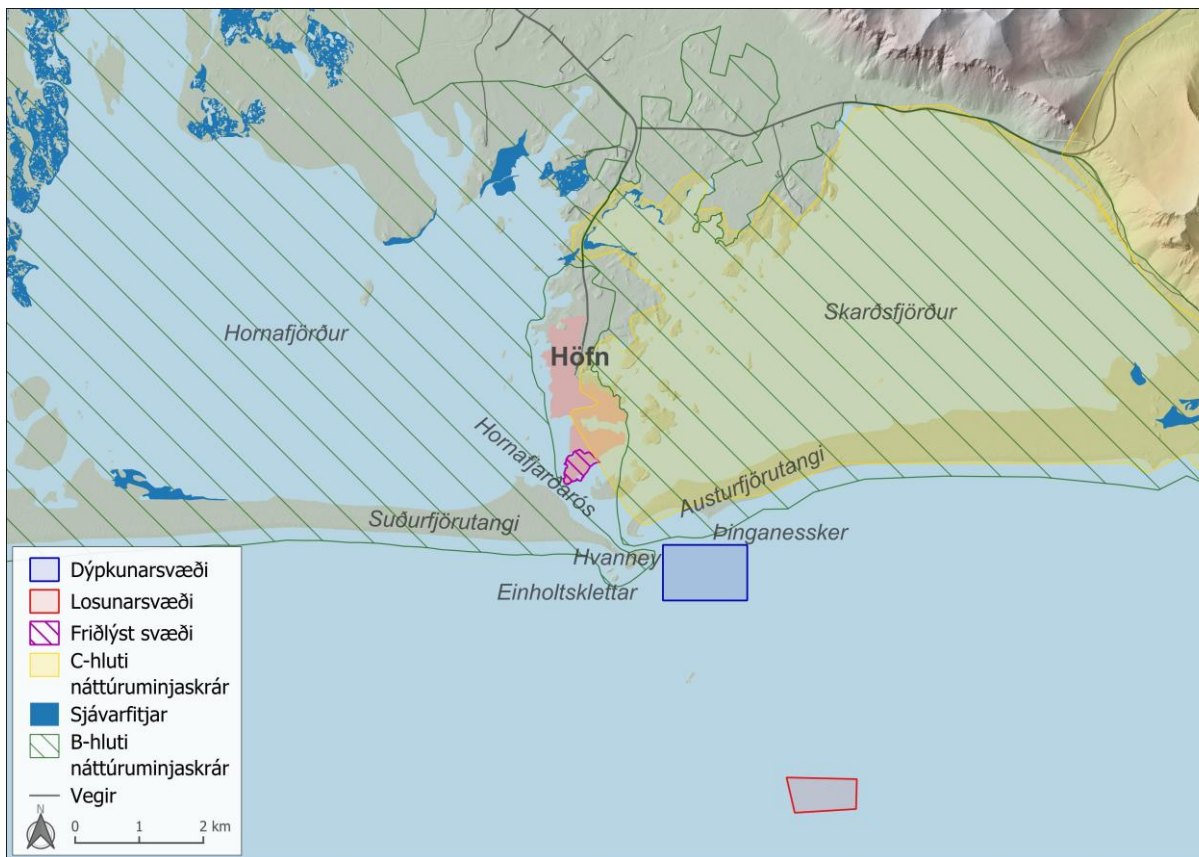
Í nágrenni framkvæmdasvæðis, innan við ósinn, eru verndarsvæði og vistgerðir sem njóta verndar, þau eru:

- **Svæði á A - hluta náttúru-minjaskrár:** Ósland er eyja með landbrú við Höfn í Hornafirði og var fyrst friðlýst sem fólkvangur árið 1982. Friðlýsingin var endurskoðuð árið 2011. Markmiðið með friðlýsingu er að tryggja svæði til

útivistar og útikennslu í náttúrufræðum í sveitarfélaginu Hornafirði. Einnig er markmiðið að tryggja verndun sérstakra jarðmyndana og fjölbreytts fuglalífs.

- **Svæði á C - hluta náttúru-minjaskrár:** Innan við ósinn er Skarðsfjörður (svæði nr. 629) en verndargildi þess svæðis felst í fjörum, grunnsævi, eyjum og skerjum í Skarðsfirði öllum, ásamt Álaugarey. Lífauðugar leirur og grunnsævi með miklu fuglalífi. Álaugarey, sem vegna landfyllinga er nú inni í landi, er jarðfræðilega sérstæð.
- **Sjávarfitjar:** Samkvæmt vistgerðakorti Náttúrufræðistofnunar Íslands (Jón Gunnar Ottósson, Anna Sveinsdóttir, María Harðardóttir, ritstj., 2016). eru sjávarfitjar innan við ósinn. Sjávarfitjar eru eitt af þeim vistkerfum sem njóta sérstakrar verndar skv. 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.
- **Svæði sem tilnefnd eru á B - hluta náttúru-minjaskrár:** Skarðsfjörður (stærri svæði en afmarkað er á C-hluta) er tilnefndur af Náttúrufræðistofnun Íslands á B - hluta náttúru-minjaskrár vegna sjávarfitja og fuglalífs. Afmörkun nær ekki til þéttbýlis eða athafnasvæðis Hafnar.

Framkvæmdin kemur ekki til með að raska ofangreindum svæðum.

Mynd 3.2 Verndarsvæði í nágrenni við dýpkunar- og losunarsvæði.

3.2 Stjórnsýsla og leyfi

Fyrirhugað efnistöku- og losunarsvæði er utan stjórnsýslumarka sveitarfélaga, sem afmarkast af 115 m utan stórstraumsfjöru.

Um efnistöku utan netlaga gilda lög nr. 73/1990. Umhverfis- og orkustofnun veitir leyfi, sbr. 3. gr. laga nr. 73/1990, fyrir efnistöku á hafsbotni utan netlaga.

Um varp dýpkunarefna í hafið gilda lög nr. 33/2004. Umhverfis- og orkustofnun veitir leyfi, sbr. a lið 9. gr. laga nr. 33/2004, fyrir því að dýpkunarefnum sé varpað í hafið að fenginni umsögn Hafrannsóknarstofnunar.

4 Framkvæmdalýsing

4.1 Forsaga framkvæmdar

Mikil umbrot áttu sér stað á árunum 1978 til 1979 og 1989 til 1990 í Hornafjarðarósi þannig að siglingarennan um Ósinn hálf fylltist af mól og sandi með þeim afleiðingum að siglingar um Ósinn tepptust. Síðan þá hafa þó nokkrar rannsóknir átt sér stað á innsiglingunni um Hornafjarðarós með það að markmiði að tryggja að Ósinn héldist stöðugur og sigling um hann yrði greiðfær (Vegagerðin, 2015).

Árið 1991 var 660 m langur sjóvarnargarður byggður á Suðurfjörutanga með það að markmiði að styrkja tangann. Árið 1995 var byggður leiðigarður út frá enda Austurfjörutanga. Efst var byggður 200 m langur sjóvarnargarður á enda tangans en framar tekur við í boga 330 m langur leiðigarður sem liggur út á Óseyrina. Í framhaldi af þessum framkvæmdum var byggður leiðigarður út í Þinganessker árið 2001 sem átti að hindra að efnisburður úr austri bærisk að Ósnum. Einnig var vonast eftir að garðurinn myndi beina straumbandinu út yfir Grynnslin (Vegagerðin, 2015).

Ofangreindar framkvæmdir hafa skilað góðum árangri. Í dag þegar Ósinn sjálfur er orðinn stöðugur eru það Grynnslin framan við Ósinn sem valda hvað mestum erfiðleikum í siglingum. Í kjölfar rannsókna á Grynnslnum og innsiglingunni um Hornafjarðarós undanfarin ár hafa komið fram ýmsar hugmyndir, að því hvernig mætti stuðla að óhindruðum siglingum um Ósinn (Vegagerðin, 2015). Þær hugmyndir fela flestar í sér byggingu fleiri varnargarða að mismunandi stærð og staðsetningu með tilheyrandi inngripi í umhverfið. Fallið hefur verið frá þeim hugmyndum þá helst af þeirri ástæðu að ekki sé víst að þær skili tilætluðum árangri. Því er ekki talin ástæða til að rekja þær hugmyndir frekar hér.

Innsiglingarrenna um Grynnslin var dýpkuð veturinn 2024 og 2025. Í báðum tilfellum var unnið við verkið á vetrarmánuðum, janúar til mars. Rennan sem var dýpkuð 2024 hélt fram að jólum 2024 og talið er líklegt að innsiglingarrennan sem dýpkuð var 2025 haldi sér einnig fram á næsta haust að minnsta kosti.

4.2 Dýpkun og aðstæður á dýpkunarstað

Grynnslin eru sandrif sem myndast fyrir framan sjávarfallaósa við Hornafjörð þar sem sterkir straumar bera með sér sand frá Suðurfjörum og Austurfjörum. Þessi sandflutningur og öflugir sjávarfallastraumar frá Hornafjarðarósi, ásamt úthafsöldum, móta ósa svæðisins. Sjávarfallaósar myndast þegar straumar bera efni að ósnum, sem fellur til botns og myndar sandrif.

Sjávarfallaósa er að finna víða erlendis. Ósarnir eru misstórir en á mörgum stöðum eru þeir notaðir til siglinga líkt og Hornafjarðarós. Víðsvegar hefur verið gripið til þeirra ráða að byggja varnargarða sitt hvoru megin við ósinn og út á sjó til þess að beina straumnum rétt og viðhalda dýpt í innsiglingarennu. Oftast þarf þó að beita reglulegum dýpkunarframkvæmdum meðfram þessum aðgerðum til að viðhalda dýpi eftir að náttúran hefur aðlagast breytingunum, til þess að koma í veg fyrir rof á strönd hlémegin við ós. Einnig þarf að viðhalda dýpi í hálsi siglingarennu því náttúrunni samkvæmt munu alltaf myndast grynningar þar sem að straumur fellur niður (Vegagerðin, 2015).

Hornafjarðarós er ólíkur mörgum sjávarfallaósum erlendis því þar er basalt sandur og mól í botninum sem er bæði eðlisþyngri og með skarpari brúnir en það sem finnst víða erlendis. Það veldur því að hann stendur betur af sér öldur og strauma. Afleiðing þess er

að ósinn verður þrengri en ella og straumhraði því meiri. Meðal straumhraði í virku þversniði í Hornafjarðarósi er í kringum 2 m/s, en aðeins í kringum 1 m/s víða erlendis. Ölduhæðin við suðurströnd Íslands er einnig mun hærri en á flestum strandsvæðum erlendis (Vegagerðin, 2015).

Vegna hlýnunar jarðar og bráðnunar jökla hefur land í Hornafirði risið, mest við jaðar jökulsins en einnig á Höfn. Frá 1997 hefur landris verið um 13 mm á ári. Þar sem Hornafjörður og Skarðsfjörður eru grunnir firðir, getur þetta minnkað vatnsmagn inn í þá við flóð og fjöru, sem dregur úr straumi í ósnum og gerir siglingar um Grynnslin enn erfiðari (Vegagerðin, 2015).

Í umhverfismatsskýrslu verður gerð grein fyrir aðstæðum á dýpkunarstað.

Framkvæmdin mun taka mið af leiðbeinandi reglum um meðferð dýpkunarefnis (Umhverfisstofnun, 2019). Dýpkun felur í sér að útbúa siglingarás niður á -11 m dýpi. Nákvæm staðsetning innsiglingarrennunnar hefur ekki verið ákvörðuð en dýpkun mun fara fram innan þess reits sem afmarkaður er á mynd 3.1. Dýpi á grynnslnum er síðbreytilegt og því mun staðsetning rennunar ákvarðast af því hvar á Grynnslnum þarf að dýpka minnst til að ná tilsettu dýpi. Innsiglingarrennan er um 1.100 m löng. Upphafsbreidd er 80 m og til að draga úr innstreymi sets er breiddin aukið í 120 við inntakið.

Vegagerðin stefnir á að sækja um langtímaleyfi til dýpkunar á Grynnslnum. Miðað er við að efnismagn dýpkunar verði á bilinu 0 – 1.000.000 m³ á ári. Samtals allt að 5.000.000 m³ til 10 ára. Dýpkunin fer fram með sanddæluskipti.

4.3 Efnislosunarsvæði

Skilgreint losunarsvæði er staðsett um 5 km suðaustan af Hvanney (mynd 3.1). Eitthvað hefur verið losað á svæðinu áður en kom til þessa verkefnis sem er hér til umfjöllunar en ekki liggja fyrir upplýsingar um magn eða tíðni, utan vegna dýpkunar 2024 og 2025.

Við losun myndast efnishaugar á efnislosunarsvæðum. Haugarnir fletjast út með tímanum en það fer eftir aðstæðum hversu langan tíma það tekur. Með því að hafa ríflegt losunarsvæði er hægt að dreifa losuninni yfir stærra svæði og koma í veg fyrir að haugar byggist upp.

Í umhverfismatsskýrslu verður gerð grein fyrir straumum á losunarsvæðinu og hvort líkur séu á haugamyndun á svæðinu.

4.4 Valkostir

Í lögum nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana kemur fram að gera eigi grein fyrir raunhæfum valkostum sem til greina koma og bera þá saman með tilliti til umhverfisáhrifa. Í umhverfismati framkvæmdar verður fyrirhuguð dýpkunarframkvæmd, í samræmi við framkvæmdalýsingu kafla 5, borin saman við núllkost. Núllkostur felur í sér að ekki verður af framkvæmdum og með núllkosti verður ekki af því raski sem framkvæmd felur í sér.

5 Nálgun matsvinnu

5.1 Umhverfispættir sem verða teknir fyrir í mati

Við vinsun umhverfispáttanna er litið til viðmiða í lögum og reglugerðum, alþjóðlegra samninga auk þess sem litið var til stefnu sveitarfélagsins í Aðalskipulagi Hornafjarðar er varðar umhverfispætti. Þá er litið til náttúruverndarákvæða sem gilda á mögulegu áhrifasvæði framkvæmdar.

Helstu áhrifapættir framkvæmdarinnar felast annars vegar í raski á sjávarbotni vegna dýpkunar á Grynnslnum og hins vegar vegna varps í hafið á losunarstað. Umhverfispættir sem verða til skoðunar í umhverfismatsskýrslu eru:

- Botndýralíf á losunarsvæði
- Strandsjávarhlut

Fyrir hvern umhverfispátt eru mótaðar matsspurningar sem verða til hliðsjónar við rannsóknir á umhverfispáttum og við mat á áhrifum framkvæmda, sjá kafla 6.

5.2 Áhrifapættir og áhrifasvæði framkvæmdar

Í mati á áhrifum miðast umfjöllun við framkvæmdarsvæði, áhrifasvæði og athugunarsvæði. Skilgreining á þessum svæðum er eftirfarandi:

- **Framkvæmdarsvæði:** Svæði sem verður fyrir raski í tengslum við framkvæmd.
- **Áhrifasvæði:** Svæði sem verður fyrir beinum eða óbeinum áhrifum vegna framkvæmdar. Stærð áhrifasvæðis getur verið mismunandi eftir umhverfispáttum.
- **Athugunarsvæði:** Heildarsvæðið sem skoðað er í mati á áhrifum. Stærð athugunarsvæðis getur verið mismunandi eftir umhverfispáttum.

5.3 Mótvægisáðgerðir

Mótvægisáðgerðir eru áðgerðir, sem ekki teljast nauðsynlegur þáttur framkvæmda, en gripið er til á hönnunartíma, framkvæmdatíma eða að loknum framkvæmdum. Tilgangur þeirra er að koma í veg fyrir, draga úr eða bæta fyrir neikvæð umhverfisáhrif framkvæmdar.

Í umhverfismatsskýrslu verður metið fyrir hvern umhverfispátt fyrir sig hvort þörf eða möguleiki sé á mótvægisáðgerðum og gerð grein fyrir í hverju þær felast og hver beri ábyrgð á þeim. Þá verður einnig gerð grein fyrir vöktunaráætlunum ef þess gerist þörf.

5.4 Vægiseinkunn og hugtök

Leitast verður við að skilgreina grunnástand fyrir hvern umhverfispátt og meta hvort og á hvaða hátt grunnástand kemur til með að breytast með tilstilli framkvæmdar, bæði á framkvæmdar- og rekstrartíma.

Í umfjöllun um umfang og vægi áhrifa í umhverfismatsskýrslu verða notuð hugtökin **óveruleg**, **talsverð** og **veruleg áhrif** í samræmi við leiðbeiningar Skipulagsstofnunar (Skipulagsstofnun, 2005). Þar sem það á við verður gerð grein fyrir jákvæðum og neikvæðum áhrifum á einstaka umhverfispætti. Tilgangur þessarar flokkunar er fyrst og fremst að samræma umfjöllun á milli kafla og auðvelda mat á heildaráhrifum framkvæmdar.

6 Matsspurningar og rannsóknaráætlun

6.1 Botndýralíf á losunarsvæði

Í tengslum við matsskyldufyrirspurn var unnin úttekt á botndýralífi á og í grennd við fyrirhugað losunarsvæði árið 2022 á vegum Náttúrustofu Suðausturlands (Rannveig Rögn Leifsdóttir, 2022). Ekki var talin þörf á sýnatöku á dýpkunarsvæði vegna stöðugra sandflutninga sem eiga sér þar stað. Helstu niðurstöður þeirrar úttektar var að engar fágætar tegundir botndýra fundust á losunarsvæði og fjölbreytileiki botndýra ekki mikil. Í umhverfismatsskýrslu verður nánar gerð grein fyrir niðurstöðum í ofangreindri úttekt. Ekki er talin þörf á frekari rannsóknum á botndýralífi.

Í umhverfismatsskýrslu verður gerð grein fyrir umfangi áhrifa og valkostir bornir saman. Efnistöð fyrir þennan umhverfispátt í umhverfismatsskýrslu verða á eftirfarandi hátt:

Matsspurningar

- Hvaða botnlífverur finnast eða má búast við að finnist á athugunarsvæðinu?
- Eru tegundir innan athugunarsvæðis sem njóta verndar og/eða teljast sjaldgæfar?
- Hver verða einkenni áhrifa á botndýralíf vegna losunar?

Viðmið

- Lög nr. 36 / 2011 um stjórn vatnamála ásamt tengdum reglugerðum
- Vatnaáætlun Íslands 2022-2027

Fyrirliggjandi gögn

- Náttúrustofa Suðausturlands (2022). Úttekt á botndýralífi á losunarreit utan við hornafjarðarós. Sýnataka og greining.

6.2 Strandsjavarhlot

Síðan matsskyldufyrirspurnin var unnin hefur Vatnaáætlun 2022-2027 komið út auk þess sem Umhverfisstofnun hefur gefið út leiðbeiningar um mat á áhrifum á framkvæmda og starfsemi á vatnshlot (Umhverfisstofnun, 2024). Í umhverfismatsskýrslu verður gerð grein fyrir samræmi framkvæmdar við Vatnaáætlun og lög um stjórn vatnamála byggt á fyrrnefndum leiðbeiningum.

Í umhverfismatsskýrslu verður gerð grein fyrir umfangi áhrifa og valkostir bornir saman. Efnistöð fyrir þennan umhverfispátt í umhverfismatsskýrslu verða á eftirfarandi hátt:

Matsspurningar

- Hvaða strandsjavarhlot er á framkvæmdasvæði?
- Er strandsjavarhlotið undir álagi eða er líklegt til að vera undir álagi?
- Er líklegt að framkvæmd valdi því að strandsjavarhlot rýrni eða nái ekki umhverfismarkmiðum sínum?

Viðmið

- Lög um stjórn vatnamála nr. 36/2011
- Vatnaáætlun Íslands 2022 – 2027
- Leiðbeiningar Umhverfisstofnunar um áhrifamat framkvæmda og starfsemi á vatnshlot (Umhverfisstofnun, 2024).

Fyrirliggjandi gögn

- Náttúrustofa Suðausturlands (2022). Úttekt á botndýralífi á losunarreit utan við Hornafjarðarós. Sýnataka og greining.

7 Samráð, kynningar og tímaáætlun

Undirbúningur framkvæmdarinnar hefur verið unninn með samvinnu Hornafjarðarhafnar, Vegagerðarinnar og sveitarfélagsins Hornafjarðar. Skipulagsstofnun heldur utan um kynningar á matsáætlun og umhverfismatsskýrslu og mun leita umsagna til umsagnaraðila eftir því sem við á eftir eðli máls hverju sinni, svo sem til fagstofnana og leyfisveitenda.

7.1 Tímaáætlun

Gert er ráð fyrir að álit Skipulagsstofnunar um matsáætlun liggi fyrir í maí 2025. Unnið verður að umhverfismatsskýrslu samhliða kynningu á matsáætlun og gert er ráð fyrir að kynningartími umhverfismatsskýrslu verði sumarið 2025. Áætlað er að álit Skipulagsstofnunar um umhverfismatið liggi fyrir í september 2025. Þegar álit Skipulagsstofnunar liggur fyrir er hægt að hefja umsóknarferli vegna framkvæmdaleyfis og annarra leyfa.

8

Heimildir

- Hagstofa Íslands. (1. 1 2025). *Mannfjöldi. Sveitarfélög og byggðakjarnar*. Sótt frá <https://hagstofa.is/talnaefni/ibuar/mannfjoldi/sveitarfelog-og-byggdakjarnar/>
- Jón Gunnar Ottósson, Anna Sveinsdóttir, María Harðardóttir, ritstj. (2016). Vistgerðir á Íslandi. *Fjölrit Náttúrufræðistofnunar nr. 54*.
- Rannveig Rögn Leifsdóttir. (2022). *Úttekt á botndýralífi á losunarreit utan við Hornarfjarðarós, sýnataka og greining*. Náttúrustofa Suðausturlands.
- Skipulagsstofnun. (2005). *Leiðbeiningar um mat á umhverfisáhrifum framkvæmda*. Reykjavík: Skipulagsstofnun.
- Umhverfisstofnun. (2019). *Leiðbeinandi reglur um meðferð dýpkunarefnis*. útgáfa 2.2. Umhverfisstofnun.
- Umhverfisstofnun. (2024). *Mat á áhrifum framkvæmda og starfsemi á vatnshlot*. *Leiðbeiningar fyrir framkvæmdaaðila, rekstraraðila, ráðgjafa og sveitarfélög um hvernig beri að framkvæma mat á áhrifum framkvæmda og starfsemi á vatnshlot*. Umhverfisstofnun.
- Vegagerðin. (2015). *Rannsóknir á Grynnslnum utan við Hornafjörð og áhrif á siglingar*. Áfangaskýrsla. Vegagerðin.
- Vegagerðin og VSÓ Ráðgjöf. (2022). *Dýpkun á Grynnslnum, Hornafirði*. *Matsskyldufyrirspurn*. Vegagerðin.